

Nete en Kleine Nete

©Vilda

Het Sigmaplan beschermt Vlaanderen tegen overstromingen en geeft de riviernatuur een boost.

De Schelde en haar zijrivieren, waaronder de Nete, staan onder invloed van de getijden. Door die dynamiek van eb en vloed ontstaat er 2 keer per maand springtij. Dan bereikt het water een hogere stand. Combineer dat met een noordwesterstorm op de Noordzee en het water zwelt enorm aan. We spreken dan van stormtij. De stormvloedramp van 1976 is hier een bekend voorbeeld van. Die richtte zware schade aan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Na deze ramp werd het Sigmaplan opgericht, met als doel Vlaanderen te beschermen tegen overstromingen van onze getijdenrivieren. In 2005 kwam er een geactualiseerd Sigmaplan. Naast bescherming tegen overstromingen werd herstel van natte natuur langs de rivier een belangrijk doel.

Nete en Kleine Nete

Binnen dit Kempense Sigmaplanproject wisselen landbouw, natuur, bossen en een dichte bebouwing elkaar af. We helpen de vallei om zich aan te passen aan de klimaatverandering. Tegelijk creëren we hier 351 hectare ademruimte voor unieke fauna en flora.

Aan de Beneden-Nete (in Duffel en Lier) kreeg het GOG Polder van Lier een make-over. Een grotere sluis laat het gebied nu vlotter leegstromen na stormtij. Ook natte natuur kreeg opnieuw plaats in de riviervallei. Deelgebied Anderstadt 1 wordt ontpolderd. Hof van Lachenen en Vijvers aan Anderstadt transformeren we tot wetland. Het overstromingsgebied Anderstadt 2 blijft ongewijzigd. Varenheuvel-Abroek, een gebied van 211 hectare dat zich uitstrekt over Nijlen, Grobbendonk en Zandhoven, richten we in als wetland. Het Mondingsgebied van de Grote Nete in Nijlen, Berlaar en Lier, toveren we om tot een groot wetland van 65 hectare.

Locatie

Duffel, Lier, Berlaar, Nijlen, Grobbendonk en Zandhoven

Oppervlakte: 351 hectare

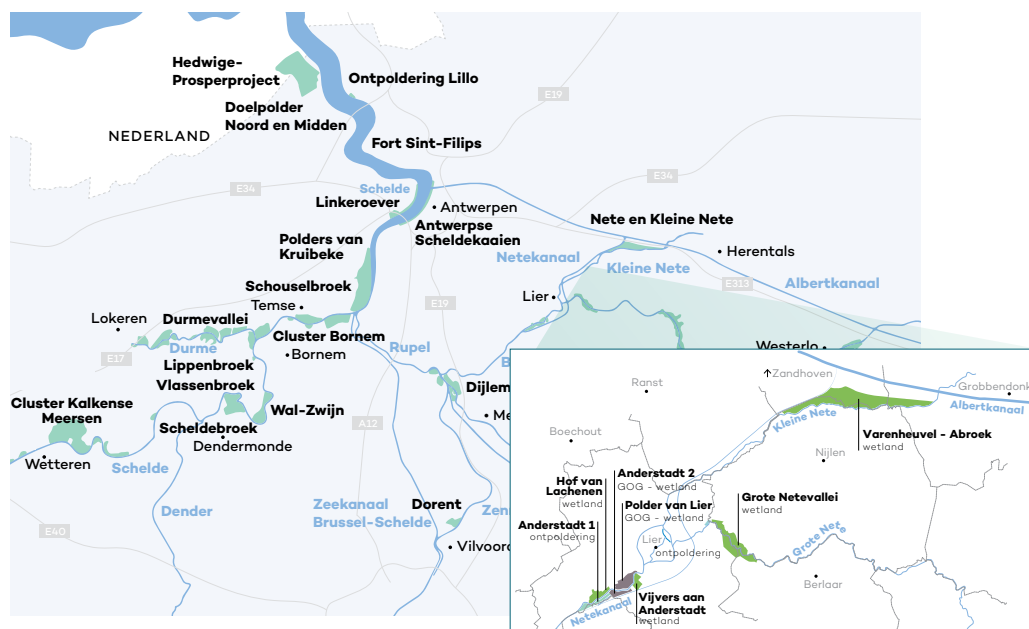
Rivier: Nete en Kleine Nete

Ingrepen

- Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)
- Ontpoldering
- Wetland

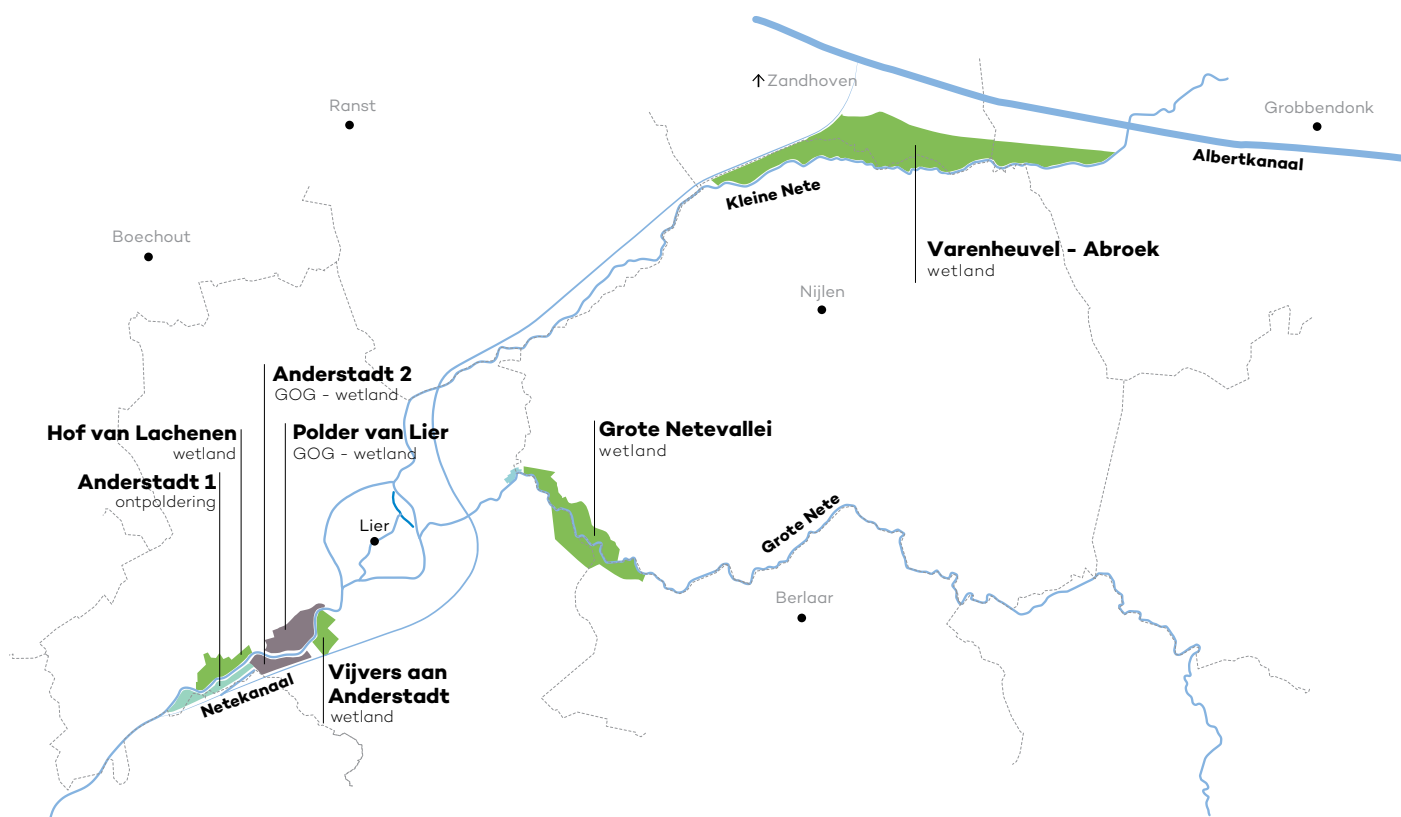
Waarom?

- Meer overstromingsruimte
- Verhoging grondwaterpeil om verdroging gebied tegen te gaan.
- Meer natte natuur (wetlands)

Wat zijn de ingrepen?

We nemen verschillende maatregelen om de regio **veiliger** te maken. Zo leggen we gecontroleerde overstromingsgebieden (Polder van Lier en Anderstadt 2), ontpolderingen en wetlands aan. Daarmee creëren we ook meer ruimte voor typische riviernatuur.

Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)

Bij een extreem hoge waterstand op de Nete of Kleine Nete stroomt het water over de overloopdijk het overstromingsgebied binnen. De floodgolf verliest daardoor aan kracht. Het water in het overstromingsgebied komt enkele decimeters tot enkele meters hoog te staan. Om te beletten dat de achtergelegen woongebieden onder water lopen, wordt het achterland altijd beschermd door een ringdijk. Een systeem van grachten en uitwateringssluizen zorgt ervoor dat het water in het GOG na een overstroming zo snel mogelijk weer naar de Nete stroomt. Het risico op overstromingen in de omgeving neemt daardoor sterk af. Soms krijgt een GOG een bijkomende functie, zoals in de Polder van Lier en Anderstadt 2, die we inrichten als wetland. Overstromingsgebieden treden meestal in de winter in werking; dan komen de meeste stormen voor en zijn de waterstanden het hoogst.

Ontpoldering

Als we ontpolderen, geven we land terug aan de rivier. Daarbij trekken we eerst landinwaarts een nieuwe dijk op. Vervolgens verwijderen we al dan niet volledig de oude dijk en graven we bressen. Zo ontstaat er extra ruimte tussen de oude en de nieuwe dijk, waarin de rivier kan (over)stromen. Dit heeft als effect dat de waterstand op de rivier verlaagt en de kracht van de vloedgolf vermindert waardoor het overstromingsrisico afneemt. Omdat de getijden hier opnieuw vrij spel krijgen, ontstaat er ook waardevolle getijdennatuur. Een voorbeeld van zo'n ontpoldering is Anderstadt 1. De bestaande overloopdijk langs de Beneden-Nete wordt op enkele plaatsen doorbroken. Zo komt Anderstadt 1 opnieuw onder de invloed van het getij.

Wetlands

In de gebieden Anderstadt 2, de Polder van Lier, Zone Hof van Lachenen, de Vijvers aan Anderstadt en Varenheuvel - Abroek ontstaan waardevolle wetlands. Letterlijk vertaald betekent wetland 'nat land'. In het Sigmaplan gebruiken we die naam voor rietlanden en natte graslanden, die niet onder invloed van de getijden staan. Kleine stuwtjes – drempels – op de bodem van de grachten in het gebied houden het water op, waardoor het grondwaterpeil stijgt. Het landschap kan er variëren van open water en rietland over elzenbroekbossen

tot natte graslanden. Wetlands filteren het water en geven het waterleven op die manier een boost. Zo levert het Sigmaplan een belangrijke bijdrage aan de Europese natuurdoelen voor Vlaanderen, die het herstel van riviernatuur voor ogen hebben. Wetlands zijn ook echte klimaatbuffers, in natte periodes houden ze regenwater vast. Dat water geven ze tijdens periodes van droogte mondjesmaat weer af. Wetlands zijn ook uiterst doeltreffend in het opslaan van CO₂.

Boomaanplant

© Vilda

Kwartelkoning

© Vilda

Porseleinhoen

© Vilda

Kleine karekiet

© H. Wilcox

Spiering

© Vilda

Woudaapje

© Vilda

De zeldzame natuur van wetlands

Het Sigmaplan zorgt niet alleen voor een veiligere Netevallei. Het creëert ook meer ruimte voor typische riviernatuur. De vallei tussen de Beneden-Nete en het Netekanaal is een zeldzaam vogelparadijs met brede rietkragen en open water dat fungeert als kraamkamer voor vissen. In het Mondingsgebied van de Grote Nete krijgen water- en moerasplanten opnieuw ruimte om te groeien. Er ontstaat een mozaïek van planten en grote rietkragen vol beschutte plekjes. Libellen en amfibieën zoals de gewone pad en bruine kikker planten er zich voort. Diverse soorten vis vinden hier hun gading: snoek, rietvoorn en zeldzaamheden als bittervoorn en kleine modderkruiper. Ook op de gastenlijst: porseleinhoen, waterral en schuwe reigerachtigen als roerdomp en

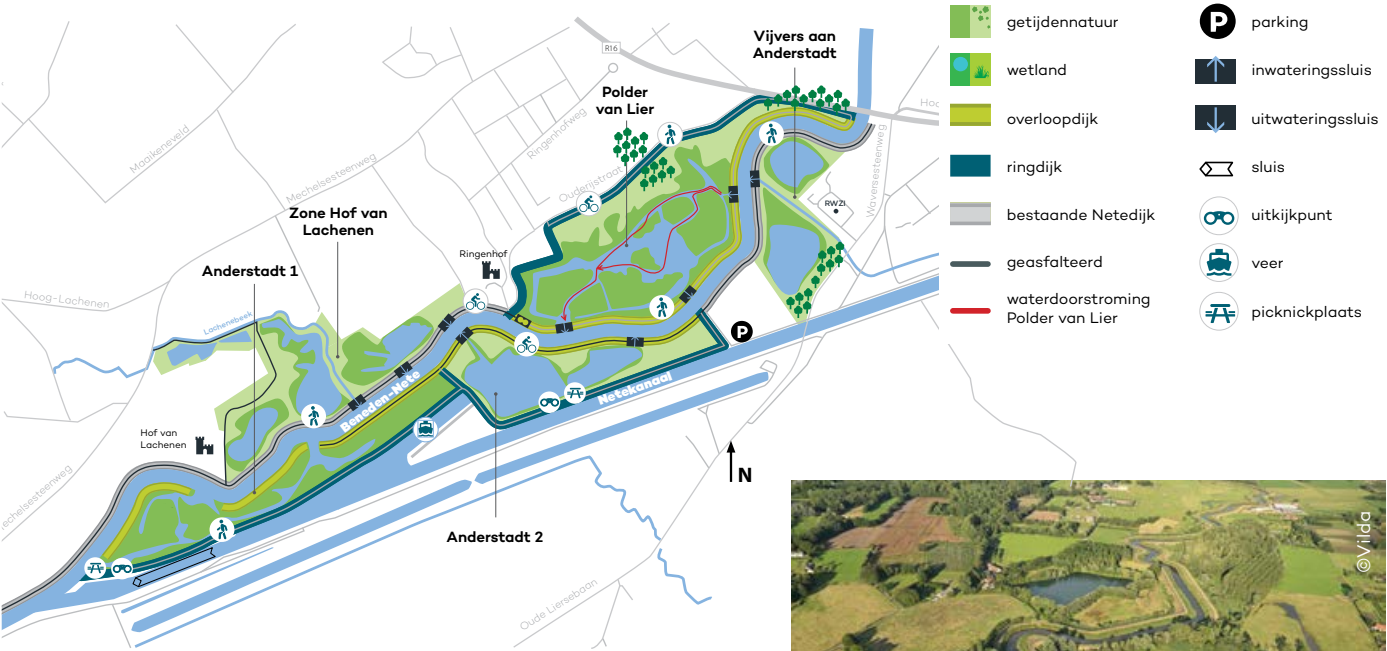
woudaapje. De bruine kiekendief wordt hier heer en meester. Ook trouwe gasten als ree en ijsvogel zullen er zich thuis voelen. Varenheuvel-Abroek is ideaal voor de ontwikkeling van bloemrijke graslanden, waar de kwartelkoning en het paapje zich straks thuis voelen.

Inrichting voor een unieke beleving

Deze gebieden sluiten aan bij Pallieterland. Dit park ten zuidwesten van Lier bundelt verschillende natuurgebieden. Pallieterland vergroot de belevingswaarde langs de Nete-rivieren nog meer. Het hele valleigebied wordt daardoor extra aantrekkelijk voor recreanten en biedt een evenwichtige mix van natuur en recreatieve elementen, zoals een speelbos, volkstuintjes en een hondenspeelweide.

Beneden-Nete >
Prachtig én functioneel watergebied

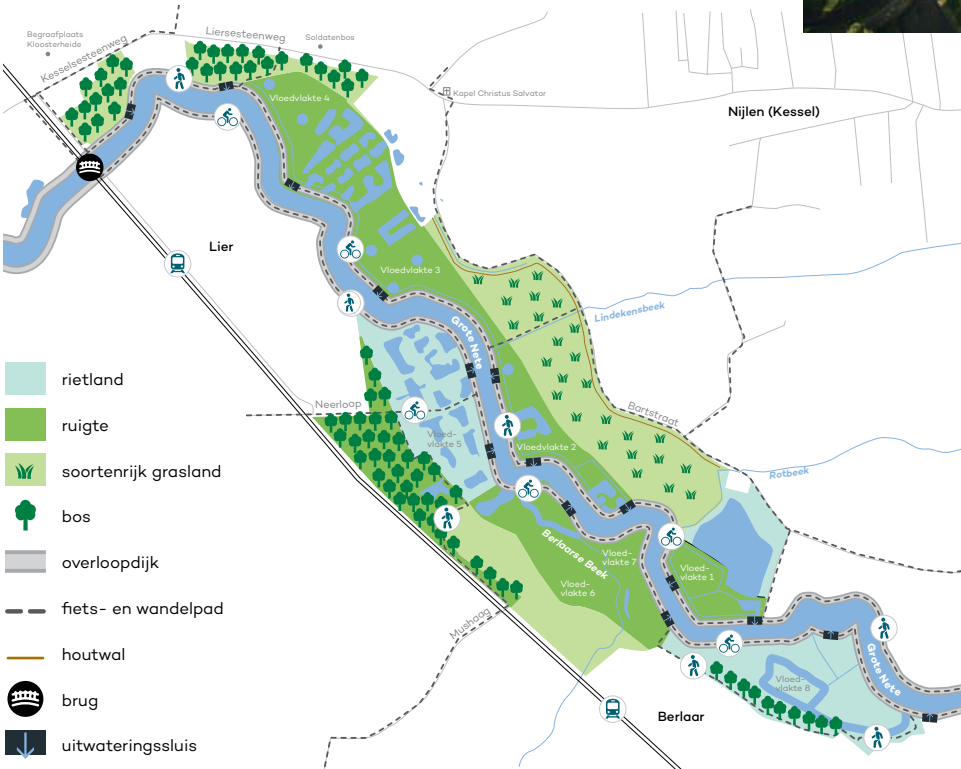
Anderstadt 2 en Polder van Lier, twee bestaande gecontroleerde overstromingsgebieden van het oorspronkelijke Sigmaplan, krijgen een invulling als wetland. Ook de Vijvers aan Anderstadt en Zone Hof van Lachenen worden ingericht als wetland. Anderstadt 1 wordt ontpolderd waardoor unieke getijdennatuur zich kan ontwikkelen.

< Mondingsgebied van de Grote Nete

Een oase van open water en riet

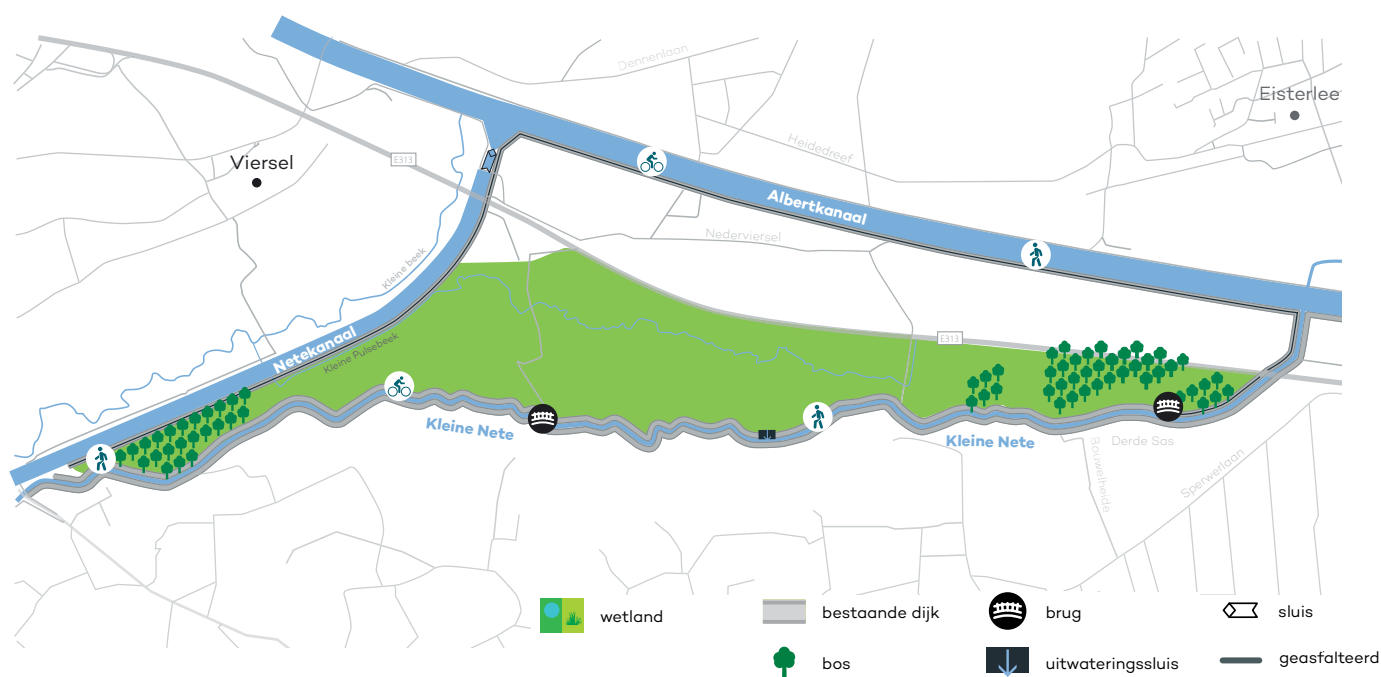
In het Mondingsgebied van de Grote Nete realiseren we peilgestuurde vloedmoerassen. Het plaatsen van regelbare stuwen stelt ons in staat om regen- en grondwater langer vast te houden. Verder kunnen we ook water uit de Grote Nete in het gebied laten. De klimaatopwarming zorgt voor warmere, drogere periodes waarbij extra vulling met rivierwater noodzakelijk wordt om het natte karakter van de moerassen te behouden. Op die manier kan dit landschap van 65 hectare evolueren van vochtige graslanden tot moerassige zones en stukken open water met riet erom. Dankzij die aanpassingen vind je hier over enkele jaren heel wat planten- en diersoorten die het nu nog moeilijk hebben.

Varenheuvel-Abroek >

Een bloemrijk en weids hooiland

Varenheuvel-Abroek worden soortenrijke natte graslanden die in de winter en het late voorjaar onder water staan. Bij hevige regenval zuigen de graslanden het water op, om het in periodes van droogte met mondjesmaat los te laten. Een natuurlijke spons, met andere woorden, die van cruciaal belang is tijdens aanhoudende droge periodes. De Kleine Pulsebeek, ten noorden van de Kleine Nete en langs het Netekanaal, zal overtollig water in de winter nog steeds kunnen bergen in de omliggende graslanden. Zo blijven omwonenden beschermd tegen overstromingen. De landbouwers in het gebied staan de komende jaren mee in voor het omvormingsbeheer in het gebied waarbij akkers en monotone graslanden zullen evolueren naar bloemrijke hooilanden.

Projectnaam	Oppervlakte	Gemeente	Duurtijd	Ingrep
Beneden-Nete	75 hectare	Duffel en Lier	2013-2030	- Gecontroleerd overstroomingsgebied (GOG) - Ontpoldering - Wetland
Mondingsgebied van de Grote Nete	65 hectare	Nijlen, Berlaar en Lier	2011-2030	Wetland
Varenheuvel-Abroek	211 hectare	Zandhoven, Grobbendonk en Nijlen	2011-2030	Wetland